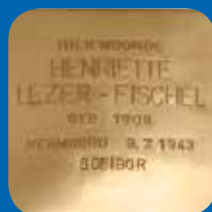

Van Zalné naar Sobibor

■ Lion Gerzinus Lezer en zijn vrouw Henriëtte Lezer-Fischel trouwden op 22 mei 1934 in Amsterdam. Lion droeg op zijn revers een witte Helleborus, een sterke plant die met zijn vijf punten er één minder kent dan de Davidster.

De maatregelen tegen joodse medeburgers gingen aan Zwollerkerspel vrijwel geheel voorbij; eenvoudigweg omdat er in deze gemeente nauwelijks joden woonachtig waren. Zeven in totaal. Maar toch. Op zaterdagochtend 3 oktober 1942 stond een politiemann voor de deur van het noordelijk deel van huize Landwijk. Daar, op het adres Zalné D2 – tegenwoordig Kuyerhuislaan 6 op de hoek met de Heinoseweg – woonden de joodse arts Lion Gerzinus Lezer, zijn vrouw Henriëtte Lezer-Fischel en hun beide zoontjes Coenraad en Alfred. Ze waren hier terechtgekomen, omdat Lion in hun vorige woonplaats Wijhe zijn beroep als apotheekhoudend arts niet meer kon uitoefenen. Althans, vanaf 22 november 1940 mocht hij geen niet-joodse patiënten meer behandelen. Een ander nam zijn plaats in. Daarna

had hij zich nog een tijdje ingezet voor joodse patiënten in onder andere Wijhe en Deventer. Per 1 mei 1941 had hij zich gevestigd in de buurtschap Zalné. In Zwolle had hij de leiding gekregen over het joodse ziekenhuisje in de Voorstraat op nummer 41, waar vijftien patiënten waren opgenomen. Aan de oproep voor wat de eerste grote deportatie vanuit Zwolle naar vernietigingskampen in Oost-Europa zou blijken te zijn, hadden Lion en Henriëtte Lezer geen gevolg gegeven. Ze waren op vrijdag 2 oktober dus niet verschenen in de gymzaal van het Gymnasium Celeanum aan de Veerallee in de stad. Onder de vermoedelijk 82 mensen die wel gingen, waren veel familieleden van joodse mannen die tewerk waren gesteld in kampen in de regio. Die mannen zouden ook naar Westerbork gaan om daar, zo luidden de

verlokkende berichten, te worden verenigd met hun familie. Die verlokking gold niet voor de bewoners van het noordelijk deel van Zalné D2. Het gezin Lezer was immers nog bijeen, mogelijk omdat Lion, arts sinds 1931, beroepshalve was ‘vrijgesteld’. Maar nu leek er geen ontkomen meer aan, ook al lag het echtpaar ziek te bed en slaagde Henriëtte erin nog snel een hele doos slaappoeders tegelijk in te nemen. Het resultaat was, dat de twee per ambulance naar het katholieke ziekenhuis in Zwolle werden gebracht. Het transport naar Westerbork

ging voorlopig niet door, maar dat betekende slechts enig uitstel van het lot dat ook dit gezin stond te wachten. Op 6 april 1943 werd bekend dat alle joden, uitgezonderd de gemengd gehuwden en de zogenaemde half- en kwartjoden, Overijssel en Gelderland uiterlijk op 10 april moesten hebben verlaten. Het gezin Lezer werd nu vanuit Zwollerkerspel alsnog gedeporteerd en kwam op 9 april aan in Kamp Vught. Volgens werden Lion (38), Henriëtte (35), Coenraad (8) en Alfred (6) op 6 juli vanuit het doorgangskamp Westerbork gedeporteerd.

Niet aan de Kuyerhuislaan, op de joodse begraafplaats, zo dicht bij hun laatste adres, werden zij begraven. Ook een laatste rustplaats werd hun niet gegund. Op 9 juli 1943 werden zij vermoord in het Duitse vernietigingskamp Sobibor in Polen.⁵⁵

■ Begin april 2017 – op enkele dagen na 74 jaar nadat de leden van het gezin Lezer werden gedeporteerd – arriveerden in Zwolle vier Stolpersteine, ‘struikelstenen’ (boven), om later te worden gelegd voor de woning aan de Kuyerhuislaan 6.